

Vleermuizen dijkje met bomen

24 mei 2025

Edith Stuivenberg,
contactpersoon Bomenstichting,
lid KNNV

Rond het dijkje tussen de Cole Porterstraat en de Wollefoppenweg werden heel veel vleermuizen waargenomen: Laatvlieger, Rosse Vleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis. We hebben 30-40 gewone dwergvleermuizen gespot! Zoveel vleermuizen van één soort zo dichtbij elkaar? Het is broedtijd. Deze vleermuizen kunnen behoren tot een kraamkolonie. Dan zijn dat allemaal moeders die voer voor hun jongen zoeken.

Gewone dwergvleermuis, Saxifraga-Jeroen Willemsen

Vleermuizen zijn sociale dieren. Ze leven vaak in groepen tijdens de kraamtijd en de winterslaap. Mensen merken vaak niets van deze groepen vleermuizen. Vleermuizen jagen 's nachts op insecten. Overdag slapen ze, diep verborgen in spleten in gebouwen of holten in bomen.

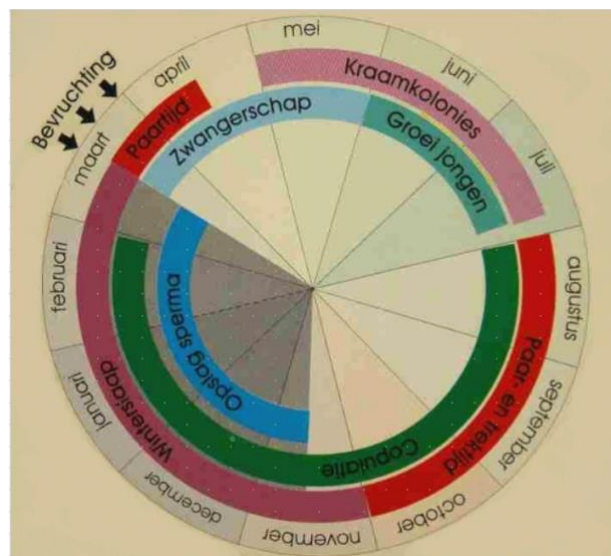
De bomenrij op het dijkje is een belangrijke vliegroute voor de vleermuizen. Vliegroutes zijn 'wegen' waarlangs vleermuizen vliegen om van hun verblijfplaats naar voedselgebieden te vliegen. Deze 'wegen' zijn vaak lijnvormige elementen zoals watergangen, bomenrijen en dijklichamen waar de vleermuis zich aan kan oriënteren.

De kap van de populieren op het dijkje heeft een permanent effect, wanneer er grote gaten in de bomenrij gaan vallen. Bij kapwerkzaamheden aan bomenrijen kan een vliegroute worden aangetast.

De gemeente erkent zelf ook dat de bomenrijen door de vleermuizen kunnen worden gebruikt als onderdeel van een vliegroute. Een essentiële vliegroute wordt daarom ook niet op voorhand uitgesloten. Zie pag. 9 van de Boomvervangings 2025 Cole Porterstraat.

Wij (Elsbeth, Marjoleine en Edith) hebben de gemeente geholpen door zelf daar naar vleermuizen te gaan kijken. Wij hebben met een Batbox Duet ontdekt dat minstens 3 soorten vleermuizen de bomenrij op het dijkje gebruiken. Bovendien hebben wij gezien dat er zelfs een kraamkolonie in de buurt kan zitten. De bomenrij is wel degelijk een hoofdverbinding voor vleermuizen en vele andere dieren. Het is een hoofdverbinding van het buitengebied naar de wijk en verder de stad in.

Tijdens de kraamtijd zijn de vleermuizen heel kwetsbaar. Vleermuizen krijgen maar één jong per jaar. In het eerste jaar gaan ook nog eens veel jongen dood. Herstel van een groep vleermuizen kan daardoor vele (tientallen) jaren duren.

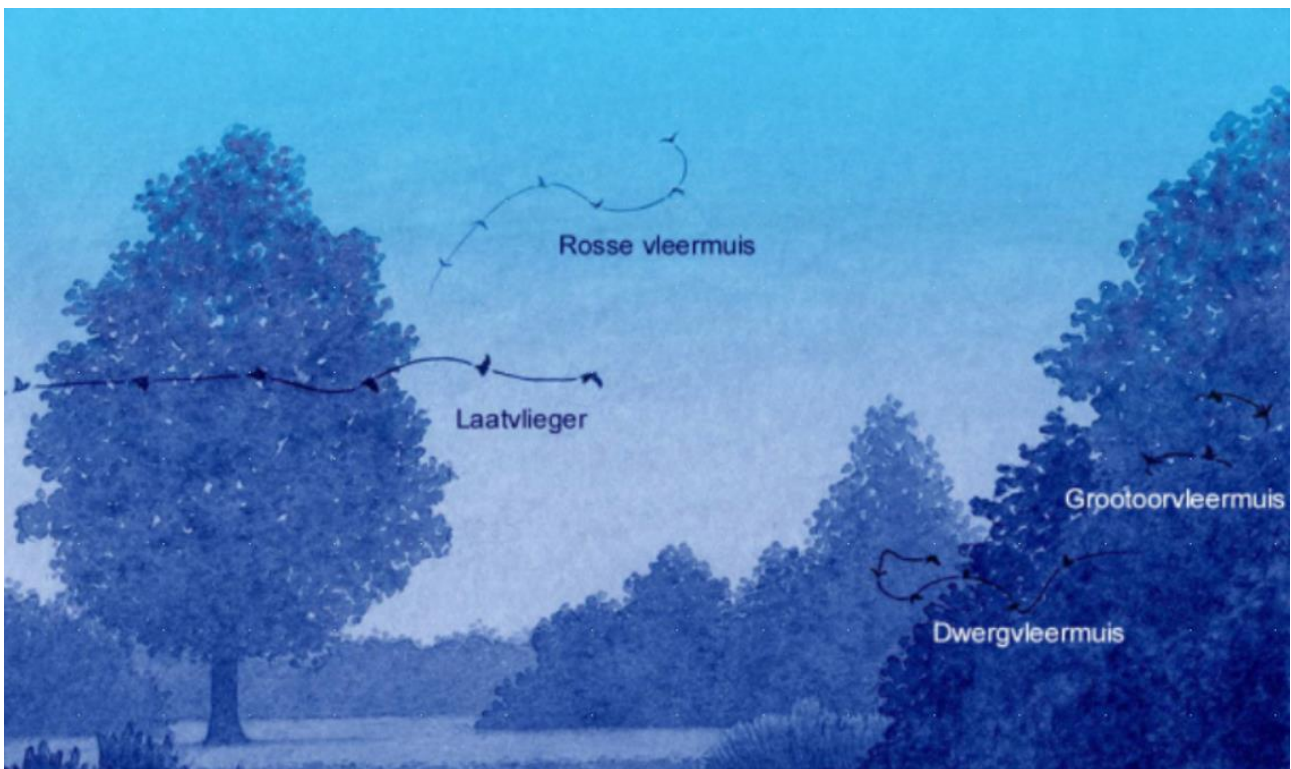
Alle vleermuizen genieten de hoogste beschermingsstatus.

Het beschermen van verblijfplaatsen van vleermuizen, hun jachtgebieden en vliegroutes, zijn erg belangrijk voor het voortbestaan van de vleermuizen.

Vleermuizen hebben een uitstekend geheugen, waardoor ze de omgeving goed kunnen herinneren. Worden er bomen omgehakt op hun vliegroute dan ontstaat verwarring: het landschap is gewijzigd. Hierdoor "durven" ze vaak niet over een open vlakte, bang om de weg kwijt te raken. Dit kun je goed zien; zij raken gedesoriënteerd en gaan op de plek waar het is veranderd, in paniek rondjes vliegen. Tijdens de kraamperiode wil je toch niet hun vliegroutes verstoren?

Doordat iedere vleermuissoort op zijn eigen manier jaagt, is er weinig concurrentie tussen vleermuissoorten.

- De rosse vleermuis jaagt hoog in de lucht, vaak boven de boomtoppen.
- De laatvlieger vliegt een stuk lager, op 5-10 meter hoogte en is veel wendbaarder.
- De dwergvleermuis vliegt op dezelfde hoogte als de laatvlieger maar veel dichterbij de begroeiing en jaagt op kleinere insecten.
- De watervleermuis jaagt enkele centimeters boven het wateroppervlak op insecten die vlak boven of op het wateroppervlak zitten.

Vleermuizen en hun jachtroutes

Door zelf met andere ogen naar het dijkje en de omgeving er om heen te kijken, kun je al zien hoe de vleermuizen deze omgeving gebruiken. Dus ook waar je een goed plek kunt vinden om ze te spotten. Ook kun je zien hoe nadelig een wijziging in het landschap voor hen kan zijn, of... een verbetering.

Een netwerk van vleermuizen kan verschillende vormen hebben. Enerzijds kunnen vliegroutes worden beschouwd als een soort netwerk, waarbij vleermuizen lijnvormige elementen zoals watergangen en bomenrijen gebruiken om zich te oriënteren.

Netwerk voor vleermuizen

	Gebieds-grootte zomer	km ²	afstanden in zomer	km	groter - kleiner netwerk van verblijfplaatsen	Hoe vaak verhuizen tussen verblijfplaatsen	Hoe vaak wisselen tussen gebieden
gewone dwergvleermuis	●●●●	8-12	●●●●	15-20	●●●●	●●●	●●
ruige dwergvleermuis	●●●●●	10-15	●●●●●	20-30	●●●	●●●	●●
rosse vleermuis	●●●●●●●●	40-80	●●●●●●●●	40-60	●●●●●	●●●●●	●●●●●
Laatvlieger	●●●●●	10-15	●●●●●	20-30	●●●●	●●●●	●●●
watervleermuis	●●●●	8-12	●●●●	15-20	●●●●	●●●●	●●●

Er ligt in het landschap een netwerk van door vleermuizen in de verschillende seizoenen gebruikte verblijfplaatsen.

knaamverblijf,

paarverblijf,

winterverblijf.

Bron: met vleermuizen overweg, min. Verkeer en Rijkswaterstaat.

In deze tabel kun je zien hoe de vleermuizen in onze omgeving ons stedelijk landschap gebruiken.

	Status	Licht jacht	Licht route	Verblijfplaats	Afstanden	Vliegroutes	Jachtgebied	
Watervleermuis	A					1-20 km		
Gewone dwergvleermuis	A					1-15 km ...		
Ruige dwergvleermuis	VA					1-20 km		
Rosse vleermuis	VA					1-40 km		
Laatvlieger	A					1-20 km		

: Schematisch overzicht van de 12 meest voorkomende Nederlandse vleermuissoorten en hun landschapsgebruik.

Legenda: A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam. Verder wordt per soort aangegeven of ze gevoelig zijn voor licht, of ze hun verblijfplaats in bomen dan wel gebouwen kiezen, wat hun home range is, of hun vliegroutes structuren volgen of ook door open gebied lopen, en welke typen jachtgebied hun voorkeur hebben.

Bron: met vleermuizen overweg, min. Verkeer en Rijkswaterstaat.